3

THEMA 3 VAN 5

Begroten

Exploitatiebegroting, liquiditeitsbegroting en geprognosticeerde eindbalans

6 lessen · rekenopdrachten · examenopgave · eindquiz · antwoordmodel

Werkboek — naam: _____ klas: _____

Les 3.1 — Kosten of uitgaven? Opbrengsten of ontvangsten?

Leerdoel: Je berekent kosten op basis van uitgaven en opbrengsten op basis van ontvangsten, en omgekeerd, en je legt het verschil uit tussen het periodetoerekeningsstelsel en het kasstelsel.

Eindtermen: 23

Waar gaat het om?

Lina en Mees hebben gekozen: Groeifonds Rijnmond wordt aandeelhouder (thema 2), en in januari 2031 starten ze in Rotterdam. De bank wil een begroting voor 2031 zien. Mees opent een spreadsheet: ‘Alles wat we betalen zijn toch kosten?’ Lina twijfelt: ‘De trucks gaan vijf jaar mee. Zijn die dan allemaal kosten van 2031?’ In deze les herhaal je het verschil tussen kosten en uitgaven, en tussen opbrengsten en ontvangsten.

Kerntheorie

Kosten en uitgaven, opbrengsten en ontvangsten

• **Uitgave:** geld gaat de onderneming uit. **Kosten:** de waarde van wat in een periode is verbruikt om opbrengsten te maken (havo 4, thema 8).

• **Ontvangst:** geld komt binnen. **Opbrengst:** de waarde van wat in een periode is verkocht of geleverd, ook als de klant later betaalt.

Bij het **periodetoerekeningsstelsel** horen kosten en opbrengsten bij de periode waarin ze ontstaan, niet bij het moment van betalen. Bij het **kasstelsel** telt alleen wanneer het geld binnenkomt of uitgaat. Ondernemingen maken hun resultaat op met het periodetoerekeningsstelsel.

Twee manieren om naar een jaar te kijken

	Periodetoerekeningsstelsel	Kasstelsel
Vraag	wat heeft het jaar opgebracht en gekost?	wat is er in het jaar ontvangen en uitgegeven?
Begrippen	opbrengsten en kosten	ontvangsten en uitgaven
Uitkomst	het resultaat (winst of verlies)	het verschil in geld op de bank (kasstroom)
Overzicht	exploitatiebegroting, winst- en verliesrekening	liquiditeitsbegroting

Lina’s Bowls in 2031: uitgave, kosten, of allebei?

Financieel feit	Uitgave of ontvangst 2031	Kosten of opbrengst 2031
Drie elektrische trucks gekocht en betaald	uitgave € 165.000	kosten: alleen de afschrijving, € 33.000
Groeifonds Rijnmond stort voor nieuwe aandelen	ontvangst € 300.000	geen opbrengst
Aflossing op de hypothecaire lening	uitgave € 18.000	geen kosten
Interest op de leningen	uitgave € 28.000	kosten € 28.000
Vennootschapsbelasting over 2030 betaald	uitgave € 27.000	geen kosten in 2031 (hoort bij 2030)
Catering in december 2031, betaald in januari 2032	geen ontvangst in 2031	opbrengst in 2031

Toepassen

Ingrediënten: verbruik, inkoop en betaling

Lina’s Bowls verwacht in 2031 voor € 577.500 aan ingrediënten te verbruiken (kosten). De voorraad stijgt van € 16.000 naar € 20.000, en de schuld aan leveranciers (crediteuren) van € 22.000 naar € 25.000. Bereken de inkoop en de uitgaven aan leveranciers in 2031.

Uitwerking

1. Inkoop = verbruik + eindvoorraad - beginvoorraad = € 577.500 + € 20.000 - € 16.000 = € 581.500.
2. Uitgaven = inkoop + crediteuren begin - crediteuren eind = € 581.500 + € 22.000 - € 25.000 = € 578.500.
3. Kosten (€ 577.500), inkoop (€ 581.500) en uitgaven (€ 578.500) zijn drie verschillende bedragen.

Antwoord

De inkoop is € 581.500; aan leveranciers wordt € 578.500 betaald.

Veelgemaakte fout

De aankoopprijs van een truck als kosten van één jaar zien. De kosten zijn de afschrijving; de aankoop is een uitgave.

Een aflossing of een storting van aandeelhouders meetellen voor het resultaat. Dat zijn uitgaven en ontvangsten, geen kosten of opbrengsten.

Kernbegrippen

Uitgave

Geld dat de onderneming uitgaat.

Kosten

De waarde van wat in een periode is verbruikt om opbrengsten te maken.

Ontvangst
Geld dat de onderneming binnenkrijgt.

Opbrengst
De waarde van wat in een periode is verkocht of geleverd, ook als de klant later betaalt.

Periodetoerekeningsstelsel
Opbrengsten en kosten horen bij de periode waarin ze ontstaan, los van het moment van betalen.

Kasstelsel
Alleen het moment waarop geld binnenkomt of uitgaat telt.

Verwerkingsopdracht

Werk de opdrachten uit in je schrift of in de invulvelden.

1. De omzet in 2031 is naar verwachting € 1.650.000. De debiteuren stijgen van € 9.000 naar € 10.000. Bereken de ontvangsten van klanten.

2. De keuken in Rotterdam kost € 120.000 en gaat 10 jaar mee (geen restwaarde). Bereken de kosten en de uitgave in 2031.

3. Leg uit waarom een onderneming haar resultaat niet met het kasstelsel berekent.

Oefeningen

Brons: Kennis & Begrip

1. Wat is het verschil tussen een uitgave en kosten?

2. Wat is het verschil tussen het periodetoerekeningsstelsel en het kasstelsel?

3. Is een aflossing op een lening kosten, een uitgave of allebei?

Zilver: Toepassing & Rekenen

4. De omzet is € 400.000. De debiteuren dalen van € 30.000 naar € 22.000. Bereken de ontvangsten van klanten.

5. Een machine van € 60.000 wordt in 6 jaar afgeschreven zonder restwaarde en in het eerste jaar contant betaald. Wat zijn de kosten en de uitgave in jaar 1 en in jaar 2?

6. Het verbruik van grondstoffen is € 90.000. De voorraad daalt van € 12.000 naar € 8.000. Bereken de inkoop.

Goud: Analyse & Evaluatie — de uitdaging

7. Gebruik opdracht 6. De crediteuren stijgen van € 10.000 naar € 14.000. Bereken de uitgaven aan leveranciers.

8. Een sportschool ontvangt in december € 24.000 aan jaarabonnementen voor het volgende jaar. Wat betekent dat voor de opbrengsten en de ontvangsten in december en in het volgende jaar?

Les 3.2 — De exploitatiebegroting

Leerdoel: Je stelt een exploitatiebegroting op en berekent het verwachte resultaat.

Eindtermen: 23

Waar gaat het om?

Groeifonds Rijnmond wil weten wat het kan verwachten: levert Rotterdam genoeg op? Lina en Mees zetten alle verwachte opbrengsten en kosten van 2031 onder elkaar. Dat overzicht heet de exploitatiebegroting. In deze les stel je de exploitatiebegroting op, en bereken je het verwachte resultaat.

Kerntheorie

De exploitatiebegroting

De **exploitatiebegroting** is een verwachte winst- en verliesrekening voor een komende periode: alle verwachte opbrengsten en kosten, en het verwachte resultaat. Ze volgt het periodetoerekeningsstelsel (les 3.1). Een begroting is **interne verslaggeving** : ze is bedoeld voor de leiding van de onderneming en voor verschaffers zoals de bank en het fonds, niet voor het publiek.

resultaat vóór belasting = opbrengsten - kosten; resultaat na belasting = resultaat vóór belasting - vennootschapsbelasting

Verwachtingen van Lina’s Bowls voor 2031

Onderdeel	Verwachting
Omzet	€ 1.650.000 (Utrecht en Rotterdam)
Ingrediënten	35% van de omzet
Lonen	€ 620.000
Afschrijving pand	€ 10.000
Afschrijving trucks	oude trucks € 30.000; drie nieuwe van samen € 165.000 in 5 jaar
Afschrijving keukens	Utrecht € 10.000; Rotterdam € 120.000 in 10 jaar
Huur keukenruimte Rotterdam	€ 30.000
Overige kosten (energie, festivalplaatsen, marketing)	€ 150.000
Interest	€ 28.000
Vennootschapsbelasting	19% (tarief 2026 tot € 200.000)

Fictief. Bedragen exclusief btw. Vpb-tarief 2026: 19% tot € 200.000 winst, 25,8% daarboven (ongewijzigd in 2026).

Exploitatiebegroting Lina’s Bowls bv 2031 (bedragen in euro’s)

	Bedrag
Omzet	1.650.000
Inkoopwaarde ingrediënten	577.500
Lonen	620.000
Afschrijving	95.000
Huur	30.000
Overige kosten	150.000
Interest	28.000
Totale kosten	1.500.500
Resultaat vóór belasting	149.500
Vennootschapsbelasting (19%)	28.405
Resultaat na belasting	121.095

Toepassen

Afschrijving en resultaat

Gebruik de verwachtingen. Bereken de totale afschrijving, het resultaat vóór belasting en het resultaat na belasting van Lina’s Bowls in 2031.

Uitwerking

1. Afschrijving: € 10.000 + € 30.000 + € 165.000 / 5 + € 10.000 + € 120.000 / 10 = € 10.000 + € 30.000 + € 33.000 + € 10.000 + € 12.000 = € 95.000.
2. Kosten: 35% × € 1.650.000 = € 577.500 ingrediënten; totaal € 577.500 + € 620.000 + € 95.000 + € 30.000 + € 150.000 + € 28.000 = € 1.500.500. Resultaat vóór belasting: € 149.500.
3. Vpb: 19% × € 149.500 = € 28.405. Resultaat na belasting: € 121.095.

Antwoord

De afschrijving is € 95.000; het resultaat vóór belasting € 149.500 en na belasting € 121.095.

Veelgemaakte fout

De investering in trucks en keuken als kosten opnemen. In de exploitatiebegroting staat alleen de afschrijving.

De aflossing of de storting van het fonds opnemen. Die horen in de liquiditeitsbegroting (les 3.3), niet in de exploitatiebegroting.

Kernbegrippen

Exploitatiebegroting

Overzicht van de verwachte opbrengsten en kosten van een komende periode, met het verwachte resultaat.

Interne verslaggeving

Financiële overzichten voor de leiding van de onderneming en verschaffers, zoals begrotingen.

Vennootschapsbelasting

Belasting over de winst van een bv of nv: in 2026 19% tot € 200.000 en 25,8% daarboven.

Verwerkingsopdracht

Werk de opdrachten uit in je schrift of in de invulvelden.

1. Stel dat de omzet 10% lager uitvalt. De ingrediënten blijven 35% van de omzet; de andere kosten blijven gelijk. Bereken het resultaat vóór belasting.

2. Bereken bij opdracht 1 de vennootschapsbelasting en het resultaat na belasting.

3. Leg uit waarom het resultaat in opdracht 1 veel sterker daalt dan de omzet.

Oefeningen

Brons: Kennis & Begrip

1. Wat staat er in een exploitatiebegroting?

2. Waarom heet een begroting interne verslaggeving?

3. Hoort de aankoop van een bestelbus in de exploitatiebegroting? Leg uit.

Zilver: Toepassing & Rekenen

4. Omzet € 800.000; inkoopwaarde 40% van de omzet; overige kosten € 350.000. Bereken het resultaat vóór belasting.

5. Gebruik opdracht 4. De vpb is 19%. Bereken het resultaat na belasting.

6. Een onderneming koopt op 1 juli een oven van € 24.000 die 8 jaar meegaat (geen restwaarde). Bereken de afschrijving in de exploitatiebegroting van dit jaar.

Goud: Analyse & Evaluatie — de uitdaging

7. Een bv verwacht een resultaat vóór belasting van € 260.000. Bereken de vpb met de tarieven van 2026 (19% tot € 200.000, 25,8% daarboven).

8. Omzet € 500.000, inkoopwaarde 30% van de omzet, constante kosten € 300.000. Bij welke omzet is het resultaat vóór belasting nul?

Les 3.3 — De liquiditeitsbegroting

Leerdoel: Je stelt een liquiditeitsbegroting op en berekent het verwachte eindsaldo.

Eindtermen: 23

Waar gaat het om?

‘€ 121.095 winst, mooi,’ zegt de adviseur van de bank. ‘Maar hoeveel geld staat er straks op de rekening? Jullie betalen ook nog trucks, een keuken en aflossingen.’ Winst is geen geld op de bank. Daarom maakt een onderneming naast de exploitatiebegroting een liquiditeitsbegroting. In deze les stel je die op, en bereken je het verwachte eindsaldo.

Kerntheorie

De liquiditeitsbegroting

De **liquiditeitsbegroting** geeft de verwachte ontvangsten en uitgaven in een periode, en het verwachte saldo van kas en bank. Ze volgt het kasstelsel (les 3.1). Ook ontvangsten en uitgaven die geen opbrengsten of kosten zijn, staan erin: investeringen, aflossingen, stortingen van aandeelhouders, betaalde belasting en dividend.

eindsaldo = beginsaldo + ontvangsten - uitgaven

Ontvangsten van klanten = omzet + debiteuren begin - debiteuren eind. Uitgaven aan leveranciers = inkoop + crediteuren begin - crediteuren eind.

Beginbalans Lina’s Bowls bv per 1 januari 2031 (bedragen in euro’s)

Activa		Passiva	
Pand	515.000	Aandelenkapitaal	90.000
Trucks	121.000	Reserves	270.000
Keuken	94.000	Hypothecaire lening	342.000
Voorraad	16.000	Onderhandse leningen	134.000
Debiteuren	9.000	Obligaties	20.000
Bank	165.000	Crediteuren	22.000
		Te betalen btw	15.000
		Te betalen vpb	27.000
Totaal	920.000	Totaal	920.000

Fictief, afgerond. Het dividend over 2030 is al uitgekeerd. De btw laten we in dit thema buiten beschouwing: de schuld blijft € 15.000.

Liquiditeitsbegroting Lina’s Bowls bv 2031 (bedragen in euro’s)

	Bedrag
Beginsaldo bank	165.000
Ontvangsten van klanten	1.649.000
Storting Groeifonds (nieuwe aandelen)	300.000
Totale ontvangsten	1.949.000
Leveranciers ingrediënten	578.500
Lonen	620.000
Huur	30.000
Overige kosten	150.000
Interest	28.000
Aflossingen	37.000
Keuken Rotterdam en trucks	285.000
Vpb over 2030	27.000
Totale uitgaven	1.755.500
Eindsaldo bank	358.500

Aflossingen: hypotheek € 18.000, onderhandse leningen € 19.000. De obligaties worden pas in 2035 afgelost.

Toepassen

Het eindsaldo van 2031

Gebruik de beginbalans en les 3.1 en 3.2. Laat zien hoe Lina’s Bowls aan de totale ontvangsten, de totale uitgaven en het eindsaldo van de liquiditeitsbegroting komt.

Uitwerking

1. Ontvangsten: klanten € 1.650.000 + € 9.000 - € 10.000 = € 1.649.000; met de storting van € 300.000 samen € 1.949.000.
2. Uitgaven: € 578.500 + € 620.000 + € 30.000 + € 150.000 + € 28.000 + € 37.000 + € 285.000 + € 27.000 = € 1.755.500.
3. Eindsaldo: € 165.000 + € 1.949.000 - € 1.755.500 = € 358.500.

Antwoord

Lina’s Bowls verwacht eind 2031 € 358.500 op de bank te hebben.

Veelgemaakte fout

De afschrijving als uitgave opnemen. Afschrijving is kosten, maar er gaat geen geld de deur uit.

De omzet gebruiken in plaats van de ontvangsten. Corrigeer voor de debiteuren aan het begin en het eind.

Kernbegrippen

Liquiditeitsbegroting

Overzicht van de verwachte ontvangsten en uitgaven in een periode, met het verwachte eindsaldo van kas en bank.

Beginsaldo

Het geld op kas en bank aan het begin van de periode.

Eindsaldo

Beginsaldo + ontvangsten - uitgaven.

Beginbalans

De balans aan het begin van de begrotingsperiode; het vertrekpunt van de begrotingen.

Verwerkingsopdracht

Werk de opdrachten uit in je schrift of in de invulvelden.

1. Noem de posten die in de liquiditeitsbegroting een ander bedrag hebben dan in de exploitatiebegroting, of er maar in één staan.

2. Stel dat Groeifonds Rijnmond toch niet instapt, en de bv de investering wel doet (verder verandert er niets). Bereken het eindsaldo.

3. Mees zegt: ‘We maken € 121.095 winst, dus we hebben € 121.095 meer op de bank.’ Klopt dat? Leg uit.

Oefeningen

Brons: Kennis & Begrip

1. Wat staat er in een liquiditeitsbegroting?

2. Noem twee posten die wel in de liquiditeitsbegroting staan, maar niet in de exploitatiebegroting.

3. Staat de afschrijving in de liquiditeitsbegroting? Leg uit.

Zilver: Toepassing & Rekenen

4. Beginsaldo € 20.000, ontvangsten € 340.000, uitgaven € 375.000. Bereken het eindsaldo.

5. Een winkel verkoopt voor € 600.000; 80% wordt direct betaald, de rest een maand later. De debiteuren aan het begin van het jaar zijn € 9.000 en aan het eind € 10.000. Bereken de ontvangsten.

6. Een bv koopt een machine van € 50.000 en betaalt 40% direct en de rest volgend jaar. Wat staat er dit jaar in de liquiditeitsbegroting?

Goud: Analyse & Evaluatie — de uitdaging

7. Een onderneming verwacht € 70.000 winst na belasting, € 25.000 afschrijving, € 40.000 aflossing en € 60.000 investeringen. Verder verandert er niets. Bereken de verandering van het banksaldo.

8. Leg uit waarom een onderneming met winst toch geldproblemen kan krijgen. Geef twee oorzaken.

Les 3.4 — De geprognosticeerde eindbalans

Leerdoel: Je stelt een geprognosticeerde eindbalans op vanuit de beginbalans en de begrotingen.

Eindtermen: 23

Waar gaat het om?

De bank en het fonds willen ook weten hoe de bv er eind 2031 voor staat: hoeveel bezittingen, hoeveel schulden, en hoeveel eigen vermogen? Daarvoor maak je de geprognosticeerde eindbalans: de verwachte balans aan het eind van de periode. In deze les stel je die op vanuit de beginbalans en de twee begrotingen.

Kerntheorie

De geprognosticeerde eindbalans

De **geprognosticeerde eindbalans** is de verwachte balans aan het eind van een begrotingsperiode. Je begint bij de beginbalans en verwerkt alles wat er in de periode verandert. De bank komt uit de liquiditeitsbegroting; het resultaat uit de exploitatiebegroting. Daarna moeten de activa en de passiva even groot zijn: dat is een controle op je werk.

Van beginbalans naar eindbalans: hoe vind je elke post?

Post	Berekening
Vaste activa	begin + investeringen - afschrijving (exploitatiebegroting)
Voorraad, debiteuren	de verwachte stand eind van het jaar
Bank	het eindsaldo van de liquiditeitsbegroting
Eigen vermogen	begin + nieuwe aandelen + resultaat na belasting - uitgekeerd dividend
Leningen	begin + nieuwe leningen - aflossingen
Crediteuren	de verwachte stand eind van het jaar
Te betalen vpb	de vpb uit de exploitatiebegroting die nog niet is betaald

Geprognosticeerde eindbalans Lina’s Bowls bv per 31 december 2031 (bedragen in euro’s)

Activa		Passiva	
Pand	505.000	Aandelenkapitaal	390.000
Trucks	223.000	Reserves	270.000
Keukens	192.000	Resultaat 2031	121.095
Voorraad	20.000	Hypothecaire lening	324.000
Debiteuren	10.000	Onderhandse leningen	115.000
Bank	358.500	Obligaties	20.000
		Crediteuren	25.000
		Te betalen btw	15.000
		Te betalen vpb	28.405
Totaal	1.308.500	Totaal	1.308.500

Fictief. Agio staat niet in de syllabus: de storting van € 300.000 komt helemaal bij het aandelenkapitaal.

Toepassen

Trucks, bank en eigen vermogen

Gebruik de beginbalans (les 3.3), de exploitatiebegroting (les 3.2) en de liquiditeitsbegroting (les 3.3). Bereken de trucks, de bank en het eigen vermogen op de eindbalans.

Uitwerking

1. Trucks: € 121.000 + € 165.000 - (€ 30.000 + € 33.000) = € 223.000.
2. Bank: het eindsaldo van de liquiditeitsbegroting, € 358.500.
3. Eigen vermogen: € 360.000 + € 300.000 (nieuwe aandelen) + € 121.095 (resultaat) = € 781.095.

Antwoord

Trucks € 223.000, bank € 358.500 en eigen vermogen € 781.095.

Veelgemaakte fout

Het resultaat vóór belasting bij het eigen vermogen tellen. Alleen het resultaat na belasting hoort bij het eigen vermogen; de vpb is een schuld (of al betaald).

De bank zelf uitrekenen in plaats van uit de liquiditeitsbegroting halen. Het eindsaldo is de bank op de eindbalans.

Kernbegrippen

Geprognosticeerde eindbalans

De verwachte balans aan het eind van een begrotingsperiode.

Boekwaarde

De waarde van een vast actief op de balans: aanschafwaarde min de totale afschrijving.

Verwerkingsopdracht

Werk de opdrachten uit in je schrift of in de invulvelden.

1. Bereken de hypothecaire lening, de onderhandse leningen en de keukens op de eindbalans.

2. Laat met een berekening zien dat de geprognosticeerde eindbalans sluit.

3. Bereken EV/VV op de beginbalans en de eindbalans (thema 2, les 2.6), en verklaar het verschil.

Oefeningen

Brons: Kennis & Begrip

1. Wat is een geprognosticeerde eindbalans?

2. Waar komt de post bank op de geprognosticeerde eindbalans vandaan?

3. Waar komt het resultaat op de geprognosticeerde eindbalans vandaan?

Zilver: Toepassing & Rekenen

4. Inventaris begin € 80.000, investering € 30.000, afschrijving € 18.000. Bereken de inventaris op de eindbalans.

5. Een lening van € 150.000 wordt dit jaar met € 15.000 afgelost en er komt € 40.000 nieuwe lening bij. Bereken de lening op de eindbalans.

6. Eigen vermogen begin € 200.000; resultaat na belasting € 45.000; dividend € 20.000. Bereken het eigen vermogen op de eindbalans.

Goud: Analyse & Evaluatie — de uitdaging

7. De vpb over dit jaar is € 30.000. Er is al € 18.000 voorlopige aanslag betaald. Wat staat er bij te betalen vpb op de eindbalans?

---

8. Je eindbalans sluit niet: de activa zijn € 4.000 hoger dan de passiva. Noem twee mogelijke fouten.

Les 3.5 — Hoe hangen de drie begrotingen samen?

Leerdoel: Je legt de samenhang uit tussen de exploitatiebegroting, de liquiditeitsbegroting en de geprognosticeerde eindbalans, gegeven de beginbalans.

Eindtermen: 23

Waar gaat het om?

Groeifonds Rijnmond stelt een lastige vraag: ‘Jullie verwachten € 121.095 winst, maar de bank stijgt met € 193.500. Hoe kan dat?’ Om die vraag te beantwoorden, moet je weten hoe de drie begrotingen met elkaar en met de beginbalans samenhangen. Dat leer je in deze les.

Kerntheorie

Hoe hangen de begrotingen samen?

• Het **resultaat na belasting** uit de exploitatiebegroting komt bij het eigen vermogen op de eindbalans.

• Het **eindsaldo** van de liquiditeitsbegroting is de bank op de eindbalans.

• Verschillen tussen kosten en uitgaven, en tussen opbrengsten en ontvangsten, zie je terug in de balansposten: vaste activa, voorraad, debiteuren, crediteuren en te betalen belasting.

• De eindbalans van dit jaar is de beginbalans van volgend jaar.

De samenhang tussen de begrotingen

1. Beginbalans: de stand op 1 januari: bezittingen, schulden en eigen vermogen ->
2. Exploitatiebegroting: opbrengsten en kosten; het resultaat gaat naar het eigen vermogen ->
3. Liquiditeitsbegroting: ontvangsten en uitgaven; het eindsaldo wordt de bank ->
4. Eindbalans: de verwachte stand op 31 december; de beginbalans van het volgende jaar

Waarom stijgt de bank niet met de winst? Lina’s Bowls 2031 (bedragen in euro’s)

	Bedrag
Resultaat na belasting	121.095
+ afschrijving (kosten, geen uitgave)	95.000
+ storting nieuwe aandelen	300.000
- investeringen	-285.000
- aflossingen	-37.000
- meer voorraad (16.000 20.000)	-4.000
- meer debiteuren (9.000 10.000)	-1.000
+ meer crediteuren (22.000 25.000)	3.000
+ vpb-schuld stijgt (27.000 28.405)	1.405
Toename bank (165.000 358.500)	193.500

Toepassen

Eén feit, drie begrotingen

Een bedrijf bestelt in december 2031 een catering van € 8.000 bij Lina’s Bowls en betaalt in januari 2032. De ingrediënten (€ 2.800) worden in december geleverd en ook pas in januari betaald. Wat verandert er in de drie begrotingen van 2031? (Laat de vpb buiten beschouwing.)

Uitwerking

1. Exploitatiebegroting: omzet + € 8.000 en ingrediënten + € 2.800, dus resultaat + € 5.200.
2. Liquiditeitsbegroting: niets, want er wordt in 2031 niets ontvangen of betaald.
3. Eindbalans: debiteuren + € 8.000, crediteuren + € 2.800 en eigen vermogen (resultaat) + € 5.200. Activa en passiva stijgen allebei € 8.000.

Antwoord

Het resultaat stijgt € 5.200, het eindsaldo bank blijft gelijk, en op de balans stijgen debiteuren, crediteuren en het eigen vermogen.

Veelgemaakte fout

Denken dat winst gelijk is aan meer geld. Het verschil zit in de afschrijving, investeringen, aflossingen, stortingen en de veranderingen in voorraad, debiteuren en crediteuren.

Een post maar in één begroting veranderen. Vraag je bij elk feit af: is het een kosten/opbrengst, een uitgave/ontvangst, of allebei? En welke balanspost verandert?

Kernbegrippen

Samenhang van de begrotingen

Het resultaat gaat naar het eigen vermogen, het eindsaldo wordt de bank, en de verschillen tussen kosten en uitgaven zie je terug in de balansposten.

Kasstroom

Het verschil tussen ontvangsten en uitgaven in een periode.

Verwerkingsopdracht

Werk de opdrachten uit in je schrift of in de invulvelden.

1. Lina’s Bowls besluit in 2031 € 30.000 dividend uit te keren. Wat verandert er in de drie begrotingen?

---

2. De nieuwe trucks blijken 6 jaar mee te gaan in plaats van 5. Wat verandert er in de drie begrotingen? (Laat de vpb buiten beschouwing.)

3. Leg uit in welke begrotingen de storting van Groeifonds Rijnmond voorkomt, en waarom niet in de andere.

Oefeningen

Brons: Kennis & Begrip

1. Noem de twee belangrijkste verbindingen tussen de begrotingen en de eindbalans.

2. Wat is de beginbalans van volgend jaar?

3. Een klant betaalt een factuur van vorig jaar. In welke begroting(en) zie je dat?

Zilver: Toepassing & Rekenen

4. Resultaat na belasting € 50.000, afschrijving € 20.000, investering € 35.000, verder geen verschillen. Hoeveel verandert de bank?

5. De onderneming betaalt € 10.000 af op een lening. Wat verandert er in de drie begrotingen?

6. De voorraad stijgt met € 6.000 (meer ingekocht dan verbruikt, alles contant betaald). Wat verandert er?

Goud: Analyse & Evaluatie — de uitdaging

7. Resultaat na belasting € 80.000; afschrijving € 30.000; debiteuren + € 12.000; crediteuren + € 5.000; aflossing € 20.000; dividend € 25.000. Bereken de verandering van de bank.

---

8. Waarom wil een bank alle drie de begrotingen zien en niet alleen de exploitatiebegroting?

Les 3.6 — Een tekort in de winter: wat nu?

Leerdoel: Je stelt een liquiditeitsbegroting per kwartaal op, je signaleert een tekort en je beoordeelt oplossingen.

Eindtermen: 23, 19

Waar gaat het om?

Over heel 2031 staat er eind december € 358.500 op de bank. ‘Dan is er toch niets aan de hand?’ zegt Mees. Maar de adviseur van de bank vraagt om een liquiditeitsbegroting per kwartaal. Daaruit blijkt dat het in de winter misgaat. In deze les stel je een liquiditeitsbegroting per kwartaal op, je signaleert een tekort en je beoordeelt oplossingen.

Kerntheorie

Waarom per kwartaal of per maand?

Een liquiditeitsbegroting over een heel jaar laat alleen het eindsaldo zien. Maar de rekeningen moeten op elk moment betaald kunnen worden. Ontvangsten en uitgaven vallen niet gelijkmatig: een foodtruckbedrijf verkoopt vooral in de zomer, en een investering wordt in één keer betaald. Daarom maak je de begroting per kwartaal of per maand. Het eindsaldo van een kwartaal is het beginsaldo van het volgende.

Liquiditeitsbegroting Lina’s Bowls bv 2031 per kwartaal (bedragen × € 1.000)

	K1	K2	K3	K4
Beginsaldo	165	-157,5	203	385,5
Klanten	250	450	600	349
Groeifonds	–	300	–	–
Leveranciers	95	160	205	118,5
Lonen	155	155	155	155
Huur	7,5	7,5	7,5	7,5
Overige kosten	30	40	50	30
Interest	–	–	–	28
Aflossingen	–	–	–	37
Investeringen	285	–	–	–
Vpb over 2030	–	27	–	–
Eindsaldo	-157,5	203	385,5	358,5

De keuken en de trucks worden in januari betaald; Groeifonds Rijnmond stort in april, na de notariële akte. De omzet is laag in de winter en hoog in de festivalzomer.

Een tekort: tijdelijk of blijvend?

Een **tijdelijk tekort** los je op met kort vreemd vermogen of door ontvangsten en uitgaven te verschuiven. Een **blijvend tekort** betekent dat de onderneming te weinig verdient of te weinig lang vermogen heeft: dan is extra eigen vermogen of een lange lening nodig. Een tekort in de liquiditeitsbegroting zegt niets over de winst: Lina's Bowls verwacht in 2031 gewoon winst te maken.

Oplossingen voor een tijdelijk tekort

Oplossing	Voordeel	Nadeel
Rekening-courantkrediet (thema 1, les 1.4)	flexibel; alleen interest over wat je gebruikt	hoge rente; de bank moet een limiet van minstens € 160.000 geven
Groeifonds eerder laten storten	geen extra kosten	hangt af van het fonds en de notaris
Investering later betalen	het tekort verdwijnt of wordt kleiner	leverancier moet akkoord gaan; Rotterdam start misschien later
Trucks leasen in plaats van kopen	geen grote uitgave in één keer	leasekosten zijn vaak hoger dan afschrijving en interest

Toepassen

Het tekort in het eerste kwartaal

Bereken het eindsaldo van het eerste kwartaal. Bereken daarna het eindsaldo van het eerste kwartaal als Groeifonds Rijnmond al in januari stort, en als de trucks (€ 165.000) pas in april worden betaald.

Uitwerking

1. K1: € 165.000 + € 250.000 - (€ 95.000 + € 155.000 + € 7.500 + € 30.000 + € 285.000) = € 415.000 - € 572.500 = -€ 157.500.
2. Storting in januari: -€ 157.500 + € 300.000 = € 142.500.
3. Trucks in april: -€ 157.500 + € 165.000 = € 7.500; het tweede kwartaal blijft dan op € 203.000 uitkomen.

Antwoord

Zonder maatregelen is K1 -€ 157.500. Met een storting in januari € 142.500; met de trucks in april € 7.500.

Veelgemaakte fout

Alleen naar het eindsaldo van het jaar kijken. Een positief jaarsaldo kan een tekort in een kwartaal verbergen.

Een tijdelijk tekort oplossen met een lange lening. Dan betaal je jarenlang interest over geld dat je maar een paar maanden nodig hebt.

Kernbegrippen

Liquiditeitstekort

Een negatief saldo van kas en bank: de onderneming kan haar betalingen niet doen zonder extra geld.

Tijdelijk tekort

Een tekort dat later vanzelf verdwijnt; op te lossen met kort vreemd vermogen of door betalingen te verschuiven.

Blijvend tekort

Een tekort doordat de onderneming te weinig verdient of te weinig lang vermogen heeft; extra eigen vermogen of een lange lening is nodig.

Verwerkingsopdracht

Werk de opdrachten uit in je schrift of in de invulvelden.

1. Laat met een berekening zien hoe het eindsaldo van het tweede kwartaal (€ 203.000) ontstaat.

2. Lina’s Bowls lost het tekort op met een rekening-courantkrediet tegen 9% per jaar. Bereken de interest als de bv het hele eerste kwartaal € 157.500 rood staat, en leg uit in welke begrotingen dat iets verandert.

3. Geef Lina’s Bowls een onderbouwd advies: welke oplossing past het best bij dit tekort?

Oefeningen

Brons: Kennis & Begrip

1. Waarom maak je een liquiditeitsbegroting per kwartaal of per maand?

2. Wat is het verschil tussen een tijdelijk en een blijvend tekort?

3. Welke vorm van vreemd vermogen past bij een tijdelijk tekort?

Zilver: Toepassing & Rekenen

4. Beginsaldo K1 € 10.000; ontvangsten K1 € 80.000; uitgaven K1 € 120.000. Ontvangsten K2 € 150.000; uitgaven K2 € 100.000. Bereken de eindsaldi.

5. Een bv staat 2 maanden € 45.000 rood tegen 9,6% per jaar. Bereken de interest.

6. Waarom is een lange lening geen goede oplossing voor een tekort van één kwartaal?

Goud: Analyse & Evaluatie — de uitdaging

7. Gebruik opdracht 4. De onderneming kan een uitgave van € 35.000 van K1 naar K2 verschuiven. Bereken de nieuwe eindsaldi.

8. Een onderneming heeft elk kwartaal een tekort dat steeds groter wordt. Welke oplossing past, en waarom?

Rekenopdrachten

Reken met de begrippen en formules uit dit thema. Schrijf je berekening volledig uit: op het examen krijg je punten voor de berekening, niet alleen voor de uitkomst.

Basis

1. De omzet is € 750.000. De debiteuren stijgen van € 40.000 naar € 55.000. Bereken de ontvangsten van klanten.

Antwoord (€): _____

2. Het verbruik van grondstoffen is € 210.000. De voorraad stijgt van € 25.000 naar € 31.000. Bereken de inkoop.

Antwoord (€): _____

3. Gebruik opdracht 2. De crediteuren dalen van € 18.000 naar € 15.000. Bereken de uitgaven aan leveranciers.

Antwoord (€): _____

4. Een bestelbus van € 48.000 gaat 6 jaar mee en heeft een restwaarde van € 6.000. Bereken de afschrijving per jaar.

Antwoord (€): _____

5. Omzet € 920.000; inkoopwaarde 45% van de omzet; lonen € 280.000; afschrijving € 40.000; overige kosten € 95.000; interest € 15.000. Bereken het resultaat vóór belasting.

Antwoord (€): _____

6. Gebruik opdracht 5. De vpb is 19%. Bereken het resultaat na belasting.

Antwoord (€): _____

7. Beginsaldo € 35.000, ontvangsten € 610.000, uitgaven € 652.000. Bereken het eindsaldo.

Antwoord (€): _____

8. Machines begin € 140.000, investering € 60.000, afschrijving € 28.000. Bereken de machines op de eindbalans.

Antwoord (€): _____

9. Eigen vermogen begin € 310.000, nieuwe aandelen € 50.000, resultaat na belasting € 42.000, dividend € 15.000. Bereken het eigen vermogen op de eindbalans.

Antwoord (€): _____

Examenniveau

10. Een bv berekent een resultaat vóór belasting van € 245.000. Bereken de vpb (19% tot € 200.000, 25,8% daarboven).

Antwoord (€): _____

11. Een machine van € 36.000 (8 jaar, geen restwaarde) wordt op 1 april gekocht en betaald. Bereken de afschrijving in de exploitatiebegroting van dit jaar.

Antwoord (€): _____

12. Resultaat na belasting € 64.000; afschrijving € 22.000; investering € 50.000; aflossing € 18.000; debiteuren +€ 6.000; crediteuren +€ 4.000. Bereken de verandering van de bank.

Antwoord (€): _____

13. Een onderneming verkoopt per kwartaal voor € 120.000. Klanten betalen 60% in het kwartaal zelf en 40% in het volgende kwartaal. Het eerste kwartaal begint met € 30.000 debiteuren uit het vorige jaar. Bereken de ontvangsten in het eerste kwartaal.

Antwoord (€): _____

14. Beginsaldo K1 € 12.000. K1: ontvangsten € 95.000, uitgaven € 140.000. K2: ontvangsten € 180.000, uitgaven € 120.000. Bereken het eindsaldo van K2.

Antwoord (€): _____

15. Gebruik opdracht 14. De onderneming staat het hele tweede kwartaal gemiddeld € 33.000 rood tegen 10% per jaar. Bereken de interest.

Antwoord (€): _____

16. De vpb over dit jaar is € 41.000; er is al € 25.000 voorlopig betaald. Bereken de te betalen vpb op de eindbalans.

Antwoord (€): _____

17. Een bedrijf ontvangt in december € 36.000 vooruit voor een onderhoudscontract van 12 maanden dat op 1 november is gestart. Bereken de opbrengst in dit jaar.

Antwoord (€): _____

Examenopgave: Strandpaviljoen De Branding

9 vragen · 16 punten · ongeveer 51 minuten

De Branding bv exploiteert een strandpaviljoen aan de Noordzeekust. Eigenaar Sanne maakt voor de bank de begrotingen voor 2032. Klanten betalen altijd direct (pin). De btw blijft buiten beschouwing. Gebruik informatiebron 1 tot en met 3.

Informatiebron 1

Balans De Branding bv per 1 januari 2032 (bedragen in euro's)

Activa		Passiva	
Paviljoen	240.000	Eigen vermogen	130.000
Inventaris	60.000	Lening 5%	160.000
Voorraad	8.000	Crediteuren	12.000
Bank	22.000	Te betalen vpb	28.000
Totaal	330.000	Totaal	330.000

Informatiebron 2

Verwachtingen voor 2032

Onderdeel	Verwachting
Omzet	€ 900.000; inkoopwaarde 30% van de omzet
Voorraad en crediteuren	eind 2032 even groot als begin 2032
Lonen	€ 380.000
Afschrijving	paviljoen € 12.000; bestaande inventaris € 15.000
Nieuwe inventaris	€ 30.000, gekocht en betaald in januari; 5 jaar, geen restwaarde
Overige kosten	€ 110.000, betaald in 2032
Lening	interest 5% over € 160.000, betaald in december; aflossing € 16.000 in december
Vpb	over 2031 (€ 28.000) betaald in mei; over 2032: 19%, betaald in 2033
Dividend over 2031	€ 40.000, uitgekeerd in juni 2032

Informatiebron 3

Verwachte ontvangsten en uitgaven in het eerste kwartaal van 2032

	Bedrag
Omzet (ontvangen)	€ 60.000
Inkoop (betaald)	€ 18.000
Lonen	€ 50.000
Overige kosten	€ 20.000
Nieuwe inventaris	€ 30.000

Vraag 1 (1 punt)

Leg uit welk bedrag van de nieuwe inventaris in de exploitatiebegroting van 2032 komt.

Vraag 2 (2 punten)

Bereken de totale afschrijving en het resultaat vóór belasting in de exploitatiebegroting van 2032.

Vraag 3 (1 punt)

Bereken het resultaat na belasting in 2032.

Vraag 4 (2 punten)

Bereken de totale uitgaven en het eindsaldo bank van de liquiditeitsbegroting van 2032.

Vraag 5 (2 punten)

Sanne verwacht € 80.190 winst na belasting, maar het banksaldo stijgt maar € 18.000. Geef twee oorzaken van dat verschil.

Vraag 6 (2 punten)

Bereken de inventaris en het eigen vermogen op de geprognosticeerde eindbalans per 31 december 2032.

Vraag 7 (2 punten)

Bereken het eindsaldo bank aan het eind van het eerste kwartaal van 2032. Leg uit of het om een tijdelijk of een blijvend tekort gaat.

Vraag 8 (2 punten)

Geef een passende oplossing voor het tekort in het eerste kwartaal. Leg ook uit waarom een extra lening van tien jaar niet past.

Vraag 9 (2 punten)

Sanne vraagt zich af waarom ze het resultaat niet gewoon berekent als ontvangsten min uitgaven (kasstelsel). Leg met twee posten uit informatiebron 2 uit waarom het resultaat dan een verkeerd beeld geeft.

Eindquiz

1. De aankoop van een machine is in het jaar van aankoop …

A. geen uitgave

B. een opbrengst

C. helemaal kosten

D. een uitgave; de kosten zijn de afschrijving

2. Een aflossing op een lening is …

A. kosten en een uitgave

B. een opbrengst

C. een uitgave, geen kosten

D. kosten, geen uitgave

3. Omzet € 200.000, debiteuren dalen van € 15.000 naar € 10.000. Ontvangsten?

A. € 195.000

B. € 225.000

C. € 205.000

D. € 200.000

4. Verbruik € 50.000, voorraad stijgt € 4.000. Inkoop?

A. € 54.000

B. € 46.000

C. € 50.000

D. € 4.000

5. Welk stelsel gebruikt een onderneming voor haar resultaat?

A. Het btw-stelsel

B. Het depositogarantiestelsel

C. Het kasstelsel

D. Het periodetoerekeningsstelsel

6. Wat staat er in een exploitatiebegroting?

A. Verwachte bezittingen en schulden

B. Werkelijke opbrengsten van vorig jaar

C. Verwachte opbrengsten en kosten

D. Verwachte ontvangsten en uitgaven

7. Hoort de storting van een nieuwe aandeelhouder in de exploitatiebegroting?

A. Ja, als opbrengst

B. Nee, het is een ontvangst, geen opbrengst

C. Alleen bij een nv

D. Ja, als kosten

8. Resultaat vóór belasting € 100.000, vpb 19%. Resultaat na belasting?

A. € 81.000

B. € 119.000

C. € 19.000

D. € 100.000

9. Wat staat er níét in een liquiditeitsbegroting?

A. Aflossing

B. Investering

C. Betaald dividend

D. Afschrijving

10. Beginsaldo € 10.000, ontvangsten € 90.000, uitgaven € 105.000. Eindsaldo?

A. -€ 5.000

B. -€ 15.000

C. € 205.000

D. € 5.000

11. De bank op de geprognosticeerde eindbalans is …

A. de omzet min de kosten

B. het eindsaldo van de liquiditeitsbegroting

C. het resultaat uit de exploitatiebegroting

D. de bank van de beginbalans

12. Inventaris begin € 50.000, investering € 20.000, afschrijving € 8.000. Eindbalans?

A. € 42.000

B. € 70.000

C. € 62.000

D. € 78.000

13. Het resultaat na belasting komt op de eindbalans bij …

A. de bank

B. de vaste activa

C. het vreemd vermogen

D. het eigen vermogen

14. Een klant betaalt in januari voor een levering van december. In december is dat …

A. een opbrengst, geen ontvangst

B. geen opbrengst en geen ontvangst

C. een opbrengst en een ontvangst

D. een ontvangst, geen opbrengst

15. Resultaat € 40.000, afschrijving € 15.000, investering € 30.000. Verandering bank (verder niets)?

A. + € 55.000

B. + € 25.000

C. + € 40.000

D. - € 5.000

16. Waarom maak je een liquiditeitsbegroting per kwartaal?

A. Om de winst per kwartaal te berekenen

B. Omdat de wet dat eist

C. Om tijdelijke tekorten te zien

D. Omdat de afschrijving per kwartaal verschilt

17. Een tekort van één kwartaal los je het best op met …

A. een hypothecaire lening van 20 jaar

B. een hogere afschrijving

C. een aandelenemissie

D. een rekening-courantkrediet

18. Een onderneming maakt winst maar heeft een tekort op de bank. Kan dat?

A. Ja, winst is geen geld

B. Alleen bij een verlies

C. Alleen bij een eenmanszaak

D. Nee, dan klopt de begroting niet

Antwoordmodel

Voor de docent, of voor zelfcontrole: alle antwoorden bij dit werkboek.

Eindquiz — antwoordsleutel

1. D 2. C 3. C 4. A 5. D 6. C 7. B 8. A 9. D 10. A 11. B 12. C 13. D 14. A 15. B 16. C 17. D 18. A

Rekenopdrachten — antwoorden

1. 735.000 €

€ 750.000 + € 40.000 - € 55.000 = € 735.000.

2. 216.000 €

€ 210.000 + € 31.000 - € 25.000 = € 216.000.

3. 219.000 €

€ 216.000 + € 18.000 - € 15.000 = € 219.000.

4. 7.000 €

(€ 48.000 - € 6.000) / 6 = € 7.000.

5. 76.000 €

Inkoopwaarde: € 414.000. Kosten: € 414.000 + € 280.000 + € 40.000 + € 95.000 + € 15.000 = € 844.000. Resultaat: € 76.000.

6. 61.560 €

€ 76.000 × 0,81 = € 61.560.

7. -7.000 €

€ 35.000 + € 610.000 - € 652.000 = -€ 7.000.

8. 172.000 €

€ 140.000 + € 60.000 - € 28.000 = € 172.000.

9. 387.000 €

€ 310.000 + € 50.000 + € 42.000 - € 15.000 = € 387.000.

10. 49.610 €

19% × € 200.000 = € 38.000; 25,8% × € 45.000 = € 11.610. Samen € 49.610.

11. 3.375 €

€ 36.000 / 8 = € 4.500 per jaar; 9 maanden: € 4.500 × 9 / 12 = € 3.375.

12. 16.000 €

€ 64.000 + € 22.000 - € 50.000 - € 18.000 - € 6.000 + € 4.000 = € 16.000.

13. 102.000 €

60% × € 120.000 = € 72.000 + € 30.000 = € 102.000.

14. 27.000 €

K1: € 12.000 + € 95.000 - € 140.000 = -€ 33.000. K2: -€ 33.000 + € 180.000 - € 120.000 = € 27.000.

15. 825 €

€ 33.000 × 10% × 3 / 12 = € 825.

16. 16.000 €

€ 41.000 - € 25.000 = € 16.000.

17. 6.000 €

Per maand € 3.000; november en december vallen in dit jaar: € 6.000.

Examenopgave — antwoordmodel

Vraag 1 (1 p)

Alleen de afschrijving: € 30.000 / 5 = € 6.000. De aankoop van € 30.000 is een uitgave, geen kosten van één jaar; de inventaris gaat 5 jaar mee.

- 1 p: juiste uitleg met € 6.000

Vraag 2 (2 p)

Afschrijving: € 12.000 + € 15.000 + € 6.000 = € 33.000. Kosten: 30% × € 900.000 = € 270.000 + € 380.000 + € 33.000 + € 110.000 + € 8.000 (interest) = € 801.000. Resultaat vóór belasting: € 900.000 - € 801.000 = € 99.000.

- 1 p: juiste afschrijving
- 1 p: juist resultaat vóór belasting

Vraag 3 (1 p)

Vpb: 19% × € 99.000 = € 18.810. Resultaat na belasting: € 80.190.

- 1 p: juist resultaat na belasting

Vraag 4 (2 p)

Uitgaven: € 270.000 (inkoop) + € 380.000 + € 110.000 + € 8.000 + € 16.000 + € 30.000 + € 28.000 + € 40.000 = € 882.000. Eindsaldo: € 22.000 + € 900.000 - € 882.000 = € 40.000.

- 1 p: juiste totale uitgaven
- 1 p: juist eindsaldo

Vraag 5 (2 p)

Bijvoorbeeld: de aankoop van de inventaris (€ 30.000), de aflossing (€ 16.000), het dividend (€ 40.000) en de betaalde vpb over 2031 (€ 28.000) zijn uitgaven zonder kosten in 2032. Daartegenover is de afschrijving (€ 33.000) en de vpb over 2032 (€ 18.810) kosten zonder uitgave in 2032.

- 1 p: juiste eerste oorzaak
- 1 p: juiste tweede oorzaak

Vraag 6 (2 p)

Inventaris: € 60.000 + € 30.000 - € 15.000 - € 6.000 = € 69.000. Eigen vermogen: € 130.000 - € 40.000 (dividend) + € 80.190 = € 170.190.

- 1 p: juiste inventaris
- 1 p: juist eigen vermogen

Vraag 7 (2 p)

€ 22.000 + € 60.000 - (€ 18.000 + € 50.000 + € 20.000 + € 30.000) = -€ 36.000. Tijdelijk: in de zomer komt veel omzet binnen, en over het hele jaar is het eindsaldo positief (€ 40.000).

- 1 p: juist eindsaldo
- 1 p: juiste uitleg tijdelijk tekort

Vraag 8 (2 p)

Bijvoorbeeld een rekening-courantkrediet met een limiet van minstens € 36.000, of de inventaris pas in april kopen. Een lening van tien jaar past niet: het tekort duurt maar een paar maanden, en dan betaalt De Branding jarenlang interest over geld dat ze niet nodig heeft.

- 1 p: juiste oplossing
- 1 p: juiste uitleg lange lening

Vraag 9 (2 p)

Bijvoorbeeld: de nieuwe inventaris zou helemaal (€ 30.000) bij 2032 horen, terwijl hij 5 jaar meegaat; de aflossing en het dividend zouden het resultaat verlagen, terwijl het geen kosten zijn; de afschrijving zou ontbreken.

- 1 p: juiste eerste post met uitleg
- 1 p: juiste tweede post met uitleg

Verwerkingsopdrachten — modelantwoorden

Les 3.1

Verwerkingsopdracht

1. Ontvangsten = omzet + debiteuren begin - debiteuren eind = € 1.650.000 + € 9.000 - € 10.000 = € 1.649.000.

2. Afschrijving per jaar: € 120.000 / 10 = € 12.000 kosten. De uitgave in 2031 is € 120.000.

3. Kasstelsel: het verlies of de winst springt heen en weer door grote aankopen en de momenten van betalen. Het periodetoerekeningsstelsel laat zien wat het jaar echt heeft opgeleverd en gekost; daarom gebruiken ondernemingen het voor hun resultaat.

Les 3.2

Verwerkingsopdracht

1. Omzet: € 1.650.000 × 0,90 = € 1.485.000. Ingrediënten: 35% × € 1.485.000 = € 519.750. Kosten: € 519.750 + € 620.000 + € 95.000 + € 30.000 + € 150.000 + € 28.000 = € 1.442.750. Resultaat vóór belasting: € 42.250.

2. Vpb: 19% × € 42.250 = € 8.027,50. Resultaat na belasting: € 34.222,50.

3. Bijvoorbeeld: de lonen en de afschrijving zijn constante kosten; die dalen niet als de omzet tegenvalt. Alleen de ingrediënten dalen mee. Daardoor daalt het resultaat veel sterker (-72%) dan de omzet (-10%).

Les 3.3

Verwerkingsopdracht

1. Afschrijving (€ 95.000): kosten zonder uitgave. Investering (€ 285.000), aflossingen (€ 37.000) en vpb over 2030 (€ 27.000): uitgaven zonder kosten in 2031. Storting Groeifonds (€ 300.000): ontvangst zonder opbrengst.

2. Zonder storting zijn de ontvangsten € 1.649.000. Eindsaldo: € 165.000 + € 1.649.000 - € 1.755.500 = € 58.500. Dat is krap: in de loop van het jaar kan de rekening zelfs negatief worden (les 3.6).

3. Nee. Een resultaat van € 121.095 betekent niet dat er € 121.095 meer op de bank staat: investeringen, aflossingen en betaalde belasting kosten geld, en de afschrijving kost geen geld.

Les 3.4

Verwerkingsopdracht

1. Hypothecaire lening: € 342.000 - € 18.000 = € 324.000. Onderhandse leningen: € 134.000 - € 19.000 = € 115.000. Keukens: € 94.000 + € 120.000 - € 10.000 - € 12.000 = € 192.000.

2. Activa: € 505.000 + € 223.000 + € 192.000 + € 20.000 + € 10.000 + € 358.500 = € 1.308.500. Passiva: € 781.095 + € 324.000 + € 115.000 + € 20.000 + € 25.000 + € 15.000 + € 28.405 = € 1.308.500. De balans sluit.

3. Begin: € 360.000 / € 560.000 ~ 0,64. Eind: € 781.095 / € 527.405 ~ 1,48. Het eigen vermogen stijgt door de storting en de winst; het vreemd vermogen daalt door de aflossingen.

Les 3.5

Verwerkingsopdracht

1. Exploitatiebegroting: niets (dividend is geen kosten). Liquiditeitsbegroting: uitgave € 30.000, eindsaldo € 328.500. Eindbalans: bank - € 30.000 en eigen vermogen - € 30.000.

2. Exploitatiebegroting: afschrijving € 165.000 / 6 = € 27.500 in plaats van € 33.000, dus resultaat vóór belasting + € 5.500. Liquiditeitsbegroting: niets (de aankoop blijft € 165.000). Eindbalans: trucks + € 5.500, eigen vermogen (resultaat) + € 5.500 (zonder vpb).

3. Liquiditeitsbegroting: de storting van € 300.000 is wel een ontvangst. Exploitatiebegroting: geen opbrengst, want de bv heeft er niets voor verkocht. Eindbalans: aandelenkapitaal + € 300.000 en bank + € 300.000.

Les 3.6

Verwerkingsopdracht

1. -€ 157.500 + € 450.000 + € 300.000 - (€ 160.000 + € 155.000 + € 7.500 + € 40.000 + € 27.000) = € 592.500 - € 389.500 = € 203.000.

2. € 157.500 × 9% × 3 / 12 ~ € 3.543,75. De interest is kosten: het resultaat in de exploitatiebegroting daalt met dat bedrag. In de liquiditeitsbegroting is het een extra uitgave.

3. Bijvoorbeeld: Groeifonds in januari laten storten is het goedkoopst (geen interest), maar Lina’s Bowls is afhankelijk van het fonds. Een rekening-courantkrediet is een goede reserve, omdat het tekort tijdelijk is (vanaf K2 is het saldo positief). Een lange lening past niet: het tekort duurt maar één kwartaal.

Oefeningen — modelantwoorden

Les 3.1

1. Wat is het verschil tussen een uitgave en kosten?

Een uitgave is geld dat de onderneming uitgaat. Kosten zijn de waarde van wat in een periode is verbruikt om opbrengsten te maken, los van het moment van betalen.

2. Wat is het verschil tussen het periodetoerekeningsstelsel en het kasstelsel?

Bij het periodetoerekeningsstelsel tellen opbrengsten en kosten in de periode waarin ze ontstaan. Bij het kasstelsel telt alleen wanneer geld binnenkomt of uitgaat.

3. Is een aflossing op een lening kosten, een uitgave of allebei?

Alleen een uitgave: de schuld wordt kleiner, maar er wordt niets verbruikt.

4. De omzet is € 400.000. De debiteuren dalen van € 30.000 naar € 22.000. Bereken de ontvangsten van klanten.

€ 400.000 + € 30.000 - € 22.000 = € 408.000.

5. Een machine van € 60.000 wordt in 6 jaar afgeschreven zonder restwaarde en in het eerste jaar contant betaald. Wat zijn de kosten en de uitgave in jaar 1 en in jaar 2?

Kosten: € 10.000 per jaar. Uitgave: € 60.000 in jaar 1 en € 0 in jaar 2.

6. Het verbruik van grondstoffen is € 90.000. De voorraad daalt van € 12.000 naar € 8.000. Bereken de inkoop.

Inkoop = verbruik + eindvoorraad - beginvoorraad = € 90.000 + € 8.000 - € 12.000 = € 86.000.

7. Gebruik opdracht 6. De crediteuren stijgen van € 10.000 naar € 14.000. Bereken de uitgaven aan leveranciers.

€ 86.000 + € 10.000 - € 14.000 = € 82.000.

8. Een sportschool ontvangt in december € 24.000 aan jaarabonnementen voor het volgende jaar. Wat betekent dat voor de opbrengsten en de ontvangsten in december en in het volgende jaar?

Ontvangst: € 24.000 in december. Opbrengst: € 0 in december en € 24.000 verspreid over het volgende jaar (€ 2.000 per maand), omdat de sportschool dan pas de dienst levert.

Les 3.2

1. Wat staat er in een exploitatiebegroting?

De verwachte opbrengsten en kosten van een komende periode, en het verwachte resultaat.

2. Waarom heet een begroting interne verslaggeving?

Ze is bedoeld voor de leiding van de onderneming en voor verschaffers zoals de bank, niet voor het publiek.

3. Hoort de aankoop van een bestelbus in de exploitatiebegroting? Leg uit.

Nee, de aankoop is een uitgave. In de exploitatiebegroting staat alleen de afschrijving op de bus.

4. Omzet € 800.000; inkoopwaarde 40% van de omzet; overige kosten € 350.000. Bereken het resultaat vóór belasting.

Inkoopwaarde: € 320.000. Resultaat: € 800.000 - € 320.000 - € 350.000 = € 130.000.

5. Gebruik opdracht 4. De vpb is 19%. Bereken het resultaat na belasting.

Vpb: 19% × € 130.000 = € 24.700. Resultaat na belasting: € 105.300.

6. Een onderneming koopt op 1 juli een oven van € 24.000 die 8 jaar meegaat (geen restwaarde). Bereken de afschrijving in de exploitatiebegroting van dit jaar.

€ 24.000 / 8 = € 3.000 per jaar; voor een half jaar € 1.500.

7. Een bv verwacht een resultaat vóór belasting van € 260.000. Bereken de vpb met de tarieven van 2026 (19% tot € 200.000, 25,8% daarboven).

19% × € 200.000 = € 38.000; 25,8% × € 60.000 = € 15.480. Samen € 53.480.

8. Omzet € 500.000, inkoopwaarde 30% van de omzet, constante kosten € 300.000. Bij welke omzet is het resultaat vóór belasting nul?

Na de inkoopwaarde blijft 70% van de omzet over. 0,7 × omzet = € 300.000, dus omzet ~ € 428.571.

Les 3.3

1. Wat staat er in een liquiditeitsbegroting?

De verwachte ontvangsten en uitgaven in een periode, het beginsaldo en het verwachte eindsaldo van kas en bank.

2. Noem twee posten die wel in de liquiditeitsbegroting staan, maar niet in de exploitatiebegroting.

Bijvoorbeeld: investeringen, aflossingen, stortingen van aandeelhouders, betaald dividend, betaalde vpb over vorig jaar.

3. Staat de afschrijving in de liquiditeitsbegroting? Leg uit.

Nee. Afschrijving is kosten, maar er gaat geen geld de deur uit.

4. Beginsaldo € 20.000, ontvangsten € 340.000, uitgaven € 375.000. Bereken het eindsaldo.

€ 20.000 + € 340.000 - € 375.000 = -€ 15.000 (een tekort).

5. Een winkel verkoopt voor € 600.000; 80% wordt direct betaald, de rest een maand later. De debiteuren aan het begin van het jaar zijn € 9.000 en aan het eind € 10.000. Bereken de ontvangsten.

€ 600.000 + € 9.000 - € 10.000 = € 599.000.

6. Een bv koopt een machine van € 50.000 en betaalt 40% direct en de rest volgend jaar. Wat staat er dit jaar in de liquiditeitsbegroting?

Een uitgave van 40% × € 50.000 = € 20.000.

7. Een onderneming verwacht € 70.000 winst na belasting, € 25.000 afschrijving, € 40.000 aflossing en € 60.000 investeringen. Verder verandert er niets. Bereken de verandering van het banksaldo.

€ 70.000 + € 25.000 - € 40.000 - € 60.000 = -€ 5.000.

8. Leg uit waarom een onderneming met winst toch geldproblemen kan krijgen. Geef twee oorzaken.

Winst is geen geld. Bijvoorbeeld: grote investeringen en aflossingen kosten geld maar zijn geen kosten; klanten betalen later (debiteuren stijgen); de voorraad groeit; dividend wordt uitgekeerd.

Les 3.4

1. Wat is een geprognosticeerde eindbalans?

De verwachte balans aan het eind van een begrotingsperiode.

2. Waar komt de post bank op de geprognosticeerde eindbalans vandaan?

Uit het eindsaldo van de liquiditeitsbegroting.

3. Waar komt het resultaat op de geprognosticeerde eindbalans vandaan?

Uit de exploitatiebegroting: het resultaat na belasting.

4. Inventaris begin € 80.000, investering € 30.000, afschrijving € 18.000. Bereken de inventaris op de eindbalans.

€ 80.000 + € 30.000 - € 18.000 = € 92.000.

5. Een lening van € 150.000 wordt dit jaar met € 15.000 afgelost en er komt € 40.000 nieuwe lening bij. Bereken de lening op de eindbalans.

€ 150.000 - € 15.000 + € 40.000 = € 175.000.

6. Eigen vermogen begin € 200.000; resultaat na belasting € 45.000; dividend € 20.000. Bereken het eigen vermogen op de eindbalans.

€ 200.000 + € 45.000 - € 20.000 = € 225.000.

7. De vpb over dit jaar is € 30.000. Er is al € 18.000 voorlopige aanslag betaald. Wat staat er bij te betalen vpb op de eindbalans?

€ 30.000 - € 18.000 = € 12.000.

8. Je eindbalans sluit niet: de activa zijn € 4.000 hoger dan de passiva. Noem twee mogelijke fouten.

Bijvoorbeeld: een uitgave van € 4.000 is wel in de exploitatie maar niet in de liquiditeitsbegroting opgenomen (bank te hoog); een schuld van € 4.000 is vergeten; het resultaat vóór in plaats van na belasting is gebruikt, of andersom.

Les 3.5

1. Noem de twee belangrijkste verbindingen tussen de begrotingen en de eindbalans.

Het resultaat na belasting uit de exploitatiebegroting gaat naar het eigen vermogen; het eindsaldo van de liquiditeitsbegroting is de bank.

2. Wat is de beginbalans van volgend jaar?

De (geprognosticeerde) eindbalans van dit jaar.

3. Een klant betaalt een factuur van vorig jaar. In welke begroting(en) zie je dat?

Alleen in de liquiditeitsbegroting (ontvangst). Op de balans dalen de debiteuren en stijgt de bank.

4. Resultaat na belasting € 50.000, afschrijving € 20.000, investering € 35.000, verder geen verschillen. Hoeveel verandert de bank?

€ 50.000 + € 20.000 - € 35.000 = + € 35.000.

5. De onderneming betaalt € 10.000 af op een lening. Wat verandert er in de drie begrotingen?

Exploitatiebegroting: niets. Liquiditeitsbegroting: uitgave € 10.000. Eindbalans: lening - € 10.000 en bank - € 10.000.

6. De voorraad stijgt met € 6.000 (meer ingekocht dan verbruikt, alles contant betaald). Wat verandert er?

Exploitatiebegroting: niets (de kosten zijn het verbruik). Liquiditeitsbegroting: € 6.000 extra uitgave. Eindbalans: voorraad + € 6.000, bank - € 6.000.

7. Resultaat na belasting € 80.000; afschrijving € 30.000; debiteuren + € 12.000; crediteuren + € 5.000; aflossing € 20.000; dividend € 25.000. Bereken de verandering van de bank.

€ 80.000 + € 30.000 - € 12.000 + € 5.000 - € 20.000 - € 25.000 = + € 58.000.

8. Waarom wil een bank alle drie de begrotingen zien en niet alleen de exploitatiebegroting?

De exploitatiebegroting laat zien of er winst wordt gemaakt, maar niet of de onderneming haar rekeningen en aflossingen kan betalen (liquiditeitsbegroting) en hoe de vermogensverhoudingen en zekerheden aan het eind zijn (eindbalans).

Les 3.6

1. Waarom maak je een liquiditeitsbegroting per kwartaal of per maand?

Omdat ontvangsten en uitgaven niet gelijkmatig vallen. Een positief jaarsaldo kan een tekort in een kwartaal verbergen.

2. Wat is het verschil tussen een tijdelijk en een blijvend tekort?

Een tijdelijk tekort verdwijnt later vanzelf (bijvoorbeeld na de zomer); een blijvend tekort ontstaat omdat de onderneming te weinig verdient of te weinig lang vermogen heeft.

3. Welke vorm van vreemd vermogen past bij een tijdelijk tekort?

Kort vreemd vermogen, zoals een rekening-courantkrediet of leverancierskrediet.

4. Beginsaldo K1 € 10.000; ontvangsten K1 € 80.000; uitgaven K1 € 120.000. Ontvangsten K2 € 150.000; uitgaven K2 € 100.000. Bereken de eindsaldi.

K1: € 10.000 + € 80.000 - € 120.000 = -€ 30.000. K2: -€ 30.000 + € 150.000 - € 100.000 = € 20.000.

5. Een bv staat 2 maanden € 45.000 rood tegen 9,6% per jaar. Bereken de interest.

€ 45.000 × 9,6% × 2 / 12 = € 720.

6. Waarom is een lange lening geen goede oplossing voor een tekort van één kwartaal?

Dan betaal je jarenlang interest over geld dat je maar een paar maanden nodig hebt.

7. Gebruik opdracht 4. De onderneming kan een uitgave van € 35.000 van K1 naar K2 verschuiven. Bereken de nieuwe eindsaldi.

K1: -€ 30.000 + € 35.000 = € 5.000. K2: € 5.000 + € 150.000 - € 135.000 = € 20.000.

8. Een onderneming heeft elk kwartaal een tekort dat steeds groter wordt. Welke oplossing past, en waarom?

Dit is een blijvend tekort: de onderneming verdient te weinig of heeft te weinig lang vermogen. Kort krediet lost dat niet op. Nodig: extra eigen vermogen of een lange lening, en maatregelen om de winst te verbeteren (kosten omlaag, omzet omhoog).